

Edgars Luste.

Mūsu pagasta sendiemu liecinieki.

Grebu pilskalns. Tam blakus otrs, mūsu sentēvu rokām par cietoksni pārveidots pakalns-Blodas kalns. "Pilskalnu pāri parasti liecina par kādu lielāku senatnes centru. Sākumā laudis apdzīvoja mazāko (iesējams Blodas kalnu). Vēlāk, kad tur kļuva par sauru, pārcēlās uz lielāku kalnu, un to attiecīgi nostiprināja. Abi Grebu pilskalni atrodas lībiešu zemes Metsepoles teritorijā, kuras centrālais pilskalns vēl nav lokalizēts. Ja pieņem, ka Metsepoles zemes centram varētu būt novads nosaukums, tad jāatzīmē, ka Grebu pilskalnus apņem mežu un purvu masīvi. Arī netālas "Mežmuizas" nosaukums ir liecība par Grebu pilskalniem kā Metsepoli. Jo nosaukums "Mežmuiza" vēlākos laikos viegli varēja izcelties no latviskotā lībiešu vārda "Mesepole-Meža mala".

Juris Ūrtāns. Arheologs.

Iespējams, ka līvu un latviešu valodām saplūstot, no Grebu pilskalniem nācis mūsu pagasta nosaukums. Kāle-līvu valodā pakalns. Divi pilskalni - divpakalni. Divkalne, pienāk līvu- kāle, Dikāle, vēl soli, un Dikli.

Tā pašā laikmeta liecinieki ir arī senlatviešu svētvieta Piltiņu kalns Daugujos un Lapurgas kalns ar senu apbedījumu lauku pie Budenbrokiem.

Grebu pilskalnu patreizējais stāvoklis saka labu vārdu ar mūsu pagastu. Reti vairs atrodami tik mazizpostīti Senlatvijas un Līvzemes cietokāni. Par to paldies Grebu mājas ilgadīgajiem saimniekiem Dauguju ģimenei. Vieni mūsu gadsimta sākumā pilskalna virsotnē iedēsti ja ābeles, kopa un saudzēja kā savu dārzu. Arī Daugulu ģimēni no savas sētas aizveda Golgātas gaitā.

Tagad Grebu pilskalnu par svētvieta izraudzījusi dievturu Tālavas draudze. Tās priekšnieka Ojāra Ozoliņa vadībā senais cietoksnis attīrīts un sakopts. Latviešu dievturu sadraudzes dižvadonis Marģers Grīns iesvētīja dižakmeni kalna virsotnē ar iekaltu sākumgadskaitli. 1993. gadā tēlnieks Bērtulis Būls izcirta akmeni cilnīganis.

* * *

Aiz mana loga ābeles
Jau agrā vējā lokās.
Tā senu tālu draugu rokas
Man kļūsu labvakaru nes.

Un spējī, skaudri jūtu es:
Ir jāpasteidz, lai sāktais sokas,
Aiz mana loga ābeles
Jau agrā rudens vējā lokās.

Pūs vēsums rēns no azaules,
Jau dzirdu, lāpsta smiltis rokas,
Un azzpurdz mūs kā pusnakts slokas.

Kam šalks kad nedzirdēšu es,
Aiz mana loga ābeles?
1994.

